Plačioji St. 4

During 2017–2018, an investigation was conducted on the plot at Plačioji St. 4, Vilnius, about 50 m distance from the city's defensive wall. Roughly 946 m^2 (six test pits and three trenches) were excavated at the site foreseen for the construction of an underground car park and two residential homes. About 3000 finds were collected, the bulk of which consisted of 16th–first half of the 18th-century structural ceramics and household pottery (Fig. 4) but also included coins (Fig. 5) and other archaeological material. The remains of three wooden buildings from the mid-16th, late 17th, and 18th centuries (Fig. 1) and a heating stove (Figs. 2, 3) were discovered.

Linas Kvizikevičius,
Justina Dobeikienė

Šv. Stepono gatvė 12

2017 m. UAB „IREC Baltic" Šv. Stepono g. 12 sklype Vilniuje ketino statyti gyvenamąjį pastatą, todėl sklype planuota atlikti žvalgomuosius ir detaliuosius tyrimus. Dėl techninių kliūčių statybos darbai nepradėti, tad neatlikta ir didžioji dalis archeologinių tyrimų. Tyrimų metu sklypo pakraščiuose, siekiant nustatyti gretimuose sklypuose esančių pamatų būklę, ištirti 5 šurfai, kurių bendras plotas 9,81 m^2.

Šv. Stepono g. 12 sklype anksčiau tyrinėta 2002 m. K. Katalynas jame ištyrė 5 2x2 m dydžio šurfus (*ATL 2002 metais*, 2005, p. 199–200). Šurfai 2 ir 4 iškasti atitinkamai iki 1,1 m ir 95 cm gylio. Juose vertingo kultūrinio sluoksnio nerasta, įžemis nepasiektas. Kituose šurfuose fiksuotas nuo 1,35 m iki 2,95 m storio kultūrinis sluoksnis datuojamas XV–XX a.

Tyrinėta vieta yra Šv. Stepono g. 12 sklype, apie 140 m į PV nuo Pylimo ir Rūdininkų gatvių sankryžos. Gatvė sena, susiformavusi palei kelią į Slanimą. XVII a. pradžioje pastačius bažnyčią, gatvės užstatymas pradėjo intensyvėti. XVIII a. plane jau žymimi pavieniai sklypai su mūriniais ir mediniais pastatais. Užstatymas gatvėje labai paspartėjo XIX a. Iš abiejų gatvės pusių suformuoti sklypai, kuriuose šalia medinių pastatų daugėjo ir mūrinių. Tačiau visuose analizuotuose XIX a. planuose (1808, 1837 ir 1840 m.) tyrinėtas sklypas vaizduojamas neužstatytas. Tik 1938 m. sudarytame plane sklype yra pastatų. Iš viso pažymėti 5 pastatai, kurių 4 išdėstyti palei sklypo pakraščius, o vienas skersai sklypą.

Šurfai 1–4 tirti palei sklypo ŠR ribą, o šurfas 5 – palei PV. ***Šurfas 1*** buvo 1,3x1,3 m dydžio. Jo ŠV dalyje nuo žemės paviršiaus iki maždaug 30 cm gylio tirtas pilkos spalvos XIX–XX a. sluoksnis. 30–75 cm gylyje slūgsojo pilko smėlingo grunto su angliukais sluoksnis. 75 cm gylyje pasiektas pilkšvo smėlio su angliukais sluoksnis. Pastaruosiuose radinių neaptikta, todėl abiejų sluoksnių datavimas lieka neaiškus. Šis sluoksnis tirtas iki 80 cm gylio. PV dalyje tirta iki 90 cm pločio duobė. Vertingų archeologinių radinių tyrimų metu šurfe neaptikta. Įžemis nepasiektas.

Šurfas 2 buvo 1,4x1,2 m dydžio. Paviršinis griuvenų sluoksnis buvo iki 30 cm storio. Po jomis tirtas molio su griuvenomis sluoksnis, kuris vietomis nesusidaręs ir buvo iki 10 cm storio. Nuo 30 cm gylio tirtas pilko grunto XIX–XX a. sluoksnis. Žemiau fiksuota skirtinga situacija. ŠR dalyje, prie pastato pamatų glūdėjo iki 35 cm storio geltono smėlio intarpas, o PV dalyje tirtas molio su griuvenomis sluoksnis. Spėjama, kad tai sugriauto pastato liekanos. Po šiuo sluoksniu nuo 1,2 m gylio slūgsojo pilko grunto su angliukais sluoksnis. Jame kaip ir

aukščiau tirtame sluoksnyje radinių neaptikta, todėl jų datavimas lieka neaiškus.

Šurfas 3 buvo 1,4x1,2 m dydžio. Paviršiniuose iki 75 cm gylio tirtuose sluoksniuose vertingų archeologinių radinių neaptikta. Nuo H_{abs} 123,85 m altitudės tirtas pilko smėlingo grunto su molio lęšiais sluoksnis su XVII a. būdingais keramikos radiniais. Žemiau šio sluoksnio tirtas pilko grunto su angliukais sluoksnis. 1,5–1,8 m gylyje rasta XVI a. II pusei būdingų radinių. 1,8 m gylyje šurfo PR dalyje pasiektas geltono smėlio sluoksnis. Spėjama, jog tai galėjo būti įžemis, tačiau dėl biraus grunto įvykus kelioms šurfo ŠV sienelės nedidelėms griūtims, tyrimus teko nutraukti.

Šurfas 4 buvo 1,4x1,4 m dydžio. ŠV pjūvyje 60 cm gylyje atidengtas iki 40 cm pločio mūro fragmentas – netašyti akmenys, rišti molio skiediniu, būta ir raudonų plytų fragmentų, tačiau jų matmenys nenustatyti. Fragmento apačia pasiekta 1,5 m gylyje. Mūras preliminariai datuojamas XVIII a. XVII a. datuojamų radinių aptikta tik 1,5–1,6 m gylyje buvusiame tamsaus pilko žvyro sluoksnyje, po kuriuo atidengtas iš 20x10x10–30x20x20 cm dydžio netašytų akmenų sukrautas grindinys. Jis neardytas, toliau nesigilinta.

Šurfas 5 buvo 1,6x1,6 m dydžio. Iki 60 cm gylio tirti sluoksniai be vertingų radinių. Giliau slūgsojo pilkas smėlingas gruntas su pavienėmis griuvenomis ir gausybe XVII a. koklių fragmentų (1 pav.). Nuo 1,2 ir 1,7 m gylio palei PR ir PV pjūvius palikti saugumo laiptai ir toliau gilintasi tik šurfo Š kampe. 1,3–1,5 m gylyje tirtas molio sluoksnis. Jame radinių neaptikta. Žemiau slūgsojo pilko smėlingo grunto sluoksnis. Jame rasta XVI a. būdingų keramikos šukių. Nuo 2,2 m gylio glūdėjo pilko durpingo grunto sluoksnis. Jis tirtas iki 2,3 m gylio. Šurfo ŠV pjūvyje atsiradus skilimams, tyrimai nutraukti.

1 pav. Šurfe 5 aptikti kokliai. J. Dobeikienės nuotr.

Fig. 1. Stove tiles discovered in test pit 5.

Šv. Stepono St. 12

In 2017, five test pits (a total of 9.81 m^2) were excavated on the plot at Šv. Stepono St. 12, Vilnius. Test pits 1–4 were located along the plot's NE boundary, test pit 5 along the SW. The layers excavated in test pits 1–2 from a depth of 30 and 60 cm, respectively, under the 19th–20th-century layer contained no finds and so their dating remains unclear. These test pits were excavated down to 80 cm and 1.3 m respectively. Second half of the 16th–17th-century sandy layers with finds were excavated in the remaining test pits from a depth of 60–80 cm (Fig. 1). The remains of a masonry wall preliminarily dated to the 18th century were discovered in test pit 4, in which fieldstone paving dating to the 17th century or earlier was unearthed at a depth of 1.4–1.5 m. Test pit 4 was excavated down to the paving, test pits 3 and 5 to a depth of 1.8 and 2.3 m respectively. Natural soil was reached in none of the test pits.

Linas Kvizikevičius

Vasario 16-osios gatvė 1

2017–2018 m. KVP atliko detaliuosius tyrimus ir žvalgymus Vilniaus miesto istorinėje dalyje, vadinamoje Naujamiesčiu (UK 33653), Šv. Jokūbo ligoninės pastatų komplekso (UK